

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szordán és szombaton este.
Kösziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hírdetéseket a legutányosabb árban közlün

Választójogot!

Az orosz junkeruralom belefult a forradalom tengerébe és a legelső orosz junker is csak csupasz testét menthette ki a nagy népzönből. A porosz junkerség okult az orosz forradalom tanulságain és a német császárnak április 7-én kelt választójogi levelével leköszönt a maga előjogairól. Altalános, egyenlő, titkos választójog Oroszországban és általában, egyenlő, titkos választójog Poroszországban: — egyforma eredménye két különböző történelmi folyamatnak. Mintha csak államférfiak okulására dolgozna a ma történelme. Itt előttünk, véres és vonagló valóságként mutatja meg a politikai és szociális haladás két nagy módszerét. Az egyik az alulról törő forradalom a másik a fölülről jövő reform. Az egyik a Romszovok példája, akik nem tuátak idejében engedelményeket tenni, akik botor göggyel tépték szét a дума előkének parlamenti kormányt kérő levelét, hogy azután botorkáló megalázatossággal veszítsék el trónjukat és lássák fölibük emelkedni a munkászbony és katonazbony szövetségéből kitamadó republikát.

A másik a Hochenzoellern uralkodó példája, aki kancellárjával együtt arra a belátásra jutott, hogy a „munkásjog szabályozása, a porosz választójogszabályozása” nélkül „olyan belső rázkódásoknak mennek elebe, a melyek nagyságát senki sem mérheti meg”. Csak e kétmódszer között választhat az államférfi: vagy élére áll a forradalmi haladásnak, vagy elsöpörteti magát a forradalmi szélvészttől. E két módszer két eleven szimbóluma II. Miklós és Vilmos, az orosz és a porosz junkeruralom császára II. Miklós megmutatta, hogyan lehet forradalom után a trónt elveszteni II. Vilmos megmutatta, hogyan lehet okos engedékenységgel néptömegek forradalmát megelőzni.

Magyarországot azzal verte meg a sorsa, hogy az orosz forradalom és a porosz választójog korszakában a ma államférfia nálunk gróf Tisza István. A magyar miniszterelnök még mindig a legélesebben kikelt az általános választójog ellen, sőt megszeléteket találni még a szerény katonaválasztójog ellen is.

Ez az álláspontja a magyar miniszterelnöknek ugyanakkor, amikor a német császár azt írja: „A hü, vitéz és szorgos és erősen fejlett nép iránt azt a bizalmat tanusítom, amelyet megérdemel”. A német császár ezzel az indoklással ad választójogot a német népnek, Tisza István azonban nincsen ilyen jó vélemény a magyar nép felől

Mi tehát az igazság? Vagy harcot és dolgozott úgy a háboruban, mint a német és akkor csakugy joga van a politikai számbavevéshez, vagy pedig nem és akkor ezzel el kell ismerni magyarországot lealázó másodrendűségét Németországgal szemben. Csak e kettő között van választás: Vagy jogot kell adni a magyar népnek, vagy el kell ismerni Magyarország szomorú elmaradottságát.

De nem igaz az, hogy a magyar nép kevesebbet vérezt és dolgozott volna, bármely más népnél. A Karsat sziklá, Volhyniai mncarai, Erdély havasi tesznek tanubizonyoságot, december hav, augusztus heve, a bakkanestől feltört láok, a torniszter alatt legörnyedt hátak tesznek tanubizonyoságot a gennyttől büzlő sebesültek, a Szerbiában rothadó foglyok, az utcán támolgyvak, a menházakat töltő nyomorékok tesznek tanubizonyoságot Tulcsorduló bőséggel öntötte és öntt vére a magyar nép, de öntötte és önti verejtékét is. Uj iparágak keletkeztek az országban, a szakértők csodálják mit tanult meg rövid hetek és hóna pok alatt a magyar munkás, minden szivet minden szivet megfacsar, mit nélkülöz és tür a magyar munkásasszony. Ha a magyar nép nem vérezt és nem verejtékezett volna csak úgy, mint akár az orosz, vagy a porosz nép nem mondhatta volna csak néhány hét előtt a monarchia külügyminisztere, hogy le a kalappal a nép szélesebb rétegei, a sors mostohái előtt.

Nem igaz az, hogy a magyar nép éretlen a politikai jog megkapására,

Az ántánt államok ma már mind a demokrácia alapján állanak és a

porosz választójoggal most már a központi hatalmak országai is kivétel nélkül az általános választójog fundamentómára helyezkedtek. Csak Magyarországot tartja Tisza István uralma mesterséges elszigetelésben.

Képtelen és elláphetetlen, hogy az orosz példa és a porosz példa után Magyarország népére tovább nehezedjen az a szögyen hogy az öt világrész egyetlen jogfosztott népe maradj.

A gabonaárak uj maximálása.

Az Országos Közélelmezési Tanács legutóbb tartott plenáris ülésén egyesek között foglalkozott a termelési albizottságnak a jövő termés biztosításáról és elosztásáról szóló javaslataival. Ezek között a legfontosabb az, amely az új termés forgalombahozataláról úgy intézkedik, hogy az kizárólag a Haditermény útján történjék és hogy a gabona már a cséplés állapotában lesz a haditermény bizományosainak átadandó. Ezzel utját vágják a készletek elbujtatásának és a csempözkekedéseknek, amelyek a legszigorúbb rekvizitálás eredményét is kétségessé tették. A termelők érdekeit viszont eléggé órja az a rendelkezés, hogy az átadott gabona tárolása a Haditermény bizományosának veszélyére történik.

A jövő termés biztosításával kapcsolatban felmerült az a javaslat is, hogy a gabona maximális árát vegyék revizió alá és agrárius részről ezt a követelést úgy formulázták, hogy a gabona mestani maximális árának felemelésére tegyen a tanács javaslatot. Ezzel a kívánásgal szemben a termelési és készlet-felosztási bizottságok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a maximális árak számszerű megállapításába beemenni most még nem időszéri.

Ennek az ideje csak június végén, vagy július elején fog elérkezni, amikor a termésbeosztásnak már biztos alapja lesz. A maximális ár megállapítás ugyanis realisan csak a termés mennyiségének ismeretében történhetik.

Kifejezte azonban az albizottság azt a kívánását, hogy maximális ár olyan legyen, amely mellett a gabonaárak a közörra való beszolgáltatása a termelőre nézve gazdaságos és a jövő termést biztosítja. Az albizottság az a határozatát nem egyhangulag hozta és a javaslat a tanács plénumában is élénk vitát támasztott. Végül azonban az albizottság javaslatát a tanács többsége elfogadta.

A Közélelmezési Hivatal elnökének nyilatkozata szerint, döntés még nem történt abban a tekintetben, vajjon az állam lefoglalja-e az összes gabonasmüveket, de az intenciója az, hogy meg kell menteni a közönséget az örökös rekvizitálással járó raklástól, ennek pedig egyetlen módja, ha az állam már esélyelőnli kezébe veszi a termést. Valószínű, hogy a jövő hó vége felé megállapítják az új gabonaárakat. A hivatal foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a közönség részére ocsóbban hozzáférhetővé tegyék a húst. A közönség érdekében végleges rendet akarnak teremteni a vendéglobkben. Az étlap szerint való kiszolgálást, valószerűleg teljesen megszüntetik, áttérnek a menürendszerre s a vendéglobkben csak teríték szerint lehet étkezni.

Uj rendelet az árdragítókról.

Készül a rendelet, amely végre meg fogja valósítani minden embernek, minden kiúzsorsott, árdragítókkal tönkre tett és kiszípolozott embernek azt a régi óhaját, hogy a hatóság ellenőrzés ne csak az élelmicikkekre, hanem általában az összes közszükségleti cikkekre is kiterjedjen.

A rendelettervezetet több ülésben tárgyalta az Országos Közélelmezési Tanács ipari albizottsága és végül elfogadta a tervezetet, amelynek első fejezete az iparigazolványok reviziójáról intézkedik és külön hatósági engedélyhez köt minden olyan iparigazolványt, mely élelmicikkeket és közszükségleti cikkeket való kereskedésre vonatkozik.

A második fejezet az árufelhalmozás megakadályozásáról intézkedik és elrendeli a kötelező készletbejelentést, valamint az illegitim készletek hatósági igénybevételeit.

A harmadik fejezet az árufelhalmozás szabályozza. Minden raktár és szállító köteles lesz bizonyos időközönként a nála levő készleteket bejelenteni.

A negyedik fejezet intézkedik az árviszsgáló bizottságok megszervezéséről.

Az ötödik fejezet a sajtóról rendelkezik. Minden olyan újsághirdetésben, vagy egyéb reklámban, amelyben közszükségleti cikkeket hirdetnek, fel kell tüntetni a hirdető nevét és lakóhelyét. Ilyen hirdetésekben valótlán adatok közzététele, akár az árú minőségére, akár az árú mennyiségére vonatkozik, szilóru büntetés alá esik.

Bellügyminiszteriumban szakáccskönyvet írnak.

Legközelebb érdekes kormányrendelet jelenik meg. A rendelet utasítani fogja az összes községtanácsokat: kórházakat, elmegyógyintézeteket, gyermekmenhelyeket stb. hogy egységes élelmiszerrendszert vezetessen be. A rendelet részletesen kösölni fogja, hogy milyen ételadagok adhatók egy-egy embernek, és azt is megállapítja, hogy különböző ételkészítéshez milyen mennyiséget szabad felhasználni az egyes élelmiszerekből.

A rendelet kibocsátását az teszi szükségessé, hogy a legtöbb községtanácsoknál nem tartják be azokat az élelmiszer-normákat, amik az egyes ételkészítésnél szokásoknak megfelelően egyes helyeken megszokottak, másutt viszont a rendes előírások adagokat kapják meg az élelmiszereket. A rendelkezés kényes kérdéseket is mellékelnek, amely aprólékosan felsorolja, hogy például az is személy részére készíthető leves, húsos, vagy tésztához milyen mennyiségű élelmiszer adagok használhatók fel.

Az egységes élelmiszer-reformot most készítik elő a bellügyi minisztérium közegészségügyi osztályában. Az újításról illetékes helyen a következőket mondják:

— Az egységes élelmiszert tényleg elrendelik a községtanácsoknál. A rendelet előírja, hogy a hús, liszt és zsirral való pazarlást megakadályozza. Most, mikor a fogyasztók között szeszre lehet be az élelmiszereket teljesen megköszölni, hogy a községtanácsoknál az ételkészítésre legyen bizva. A rendelet megszabja a kiadható ételadagokat és az azok készítéséhez felhasználható anyagok mennyiségét. Az előírt mennyiséget túllépni nem szabad. A legközelebbi időben megjelent rendelet megszünteti tehát az egyes községtanácsoknál uralkodó élelmiszer-rendszertlenegeket.

Színházi hét.

Királynőm meghalok értem. A világháború vérsivatara meghihette írónkat és kevés kivételével, mindegyik igyekezett valamelyik munkájában a harcot átküzdő szívettségeseinket vagy ellenségeinket szerepeltetni.

Aszomban az inspiráció átragadt aszakra is, akik az első forró színpadi siker gyönyöreit csak mások elbeszélése nyomán élvezték, abból közvetlenül részüket maguk ki nem vették. Ez a siker iránti vágyakozás inspirálta bizonyára Villányi Andort a színpadi szerzők legifjabb tagját, a mikor „Királynőm meghalok értem” színművét megírta és előadásra a Magyar Színháshoz benyújtotta. A korábbi maradásból bélyeget süttött a darabra, irodalmi értéket abban vajmi keveset találunk és a siker a két ellentétes felfogás, a két különböző társadalmi osztály tagjait lélekkel megjárás színészek mikénti játékától van függővé téve. A hatás természetesen elmaradhatatlan. Asz intrikus, a színmű elleneszen szerepét játszó hűst is a szerelem varázserejével ruházza fel

és ez által olyan szerencsésen állítja be, hogy a bűnhődés, az erkölcsi világrand kiélégítése, nem kárörömmel a kiélégített bosszú, a megérdemelt büntetés érzetével tölti el a halgatóságát, hanem egy bizonyos fokú sajnálkozással. A darab tulajdonképpen második ütközés, egy nép, egy vallásfelekezet évszázadok hagyományának minden fájdalmát, ültött vágyakozását még a gondolat lebilincselésével is oda fűzi, mintegy kirívó ellentéttel a másiknak, akinek mindent szabad.

Az előadás minden várakozást felülmúlt. Hevesy Mariska, Majtényi, Fodor olyan művészt produkáltak, ami a vidéki átlagos kiváló színészek kereteit messze felülmúlja.

Az egyetlen nő főszerepét Hevesy Mariska állította valóságban a szemünk elé. Az érzelmi viharok legvariansabb fazisai minden zökkenés nélkül természetesen váltották ki és nem volt egyetlen olyan jelenet sem, amely után a színház teljesen megtöltött közönség ne hatalmas tapsal hódolt volna művésztének.

Grumov Iván hadbíró-százados szerepét Majtényi László játszotta meg. A mas asszonyára éhes férfi minden erotikája ott zengett szavaiban, a sovár vágyakozás kiélégíthetlenség, majd az asszonybírási oszlopra, mind előre keltek művészi játékában. Ésen rajzolta elénk Borinaskyval való párjelenetében a kegyet el nem fogadó tiszt bülskeget, társadalmi felsőbbbségét, majd a darab utolsó jelenetében a becsület megtévesztőjét, a karrierjét feltöltött, aki meg a szeretője kedvéért sem hajlandó a büsz, a becsületesség iránt érzéssel lenni.

Borinasky tanár szimpatikus szerepét Fodor Oszkár ragyogta közismert művészetét. A változatos sorba való beletörődés, az elnyomatás ezernyi szenvedése, az eszménytelenség, gyermek álmainak tűnődrét a latszattól is óvó szerelme és meghallgatást sohaem remélő martir hangtalan megadásával, de egy reténybeüli kiélégítés sugárzó örömmel vette át a piestelyt, hogy imádottja által elkövetet gyilkosságot magára vállalja. Hangját, gesztusait lelempította az a sok keserűség, amelyet a darab intenciójához híven a Borinasky alakja megkíván.

HIREK.

— Kinevezés. Rosenmüller Zoltán 10. honvédségvalóságredbeli zászlós hadnagyá léptet elő.

— Uj jogtudor. Dr. Görgey László tb. főosztálybíró, államudort a kolozsvári tudományegyetemen a jogtudományok tudorává avatták.

— Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Lipták Endre sátoruljauhelyi járásbíróági irnokot a kassai kir. járásbíróághe helyezi át.

— Halálozások. Strompf Pál hitbismányi urad. erdőmester, zemplénvármegyei törvényhatósági bizottsági tag, folyó hó 10-én Budapesten elhunyt. Halála vármegyeszerte mély bánást váltott ki. — Goldstein Sámuel fanyagkereskedő, városi képviselő-testületi tag, f. hó 15-én Sátoralja ujhelyben hirtelen meghalt. Temetése f. hó 16-án volt nagy részvétellel. — Özv. Székely Imréné szül. Gyarmathy Irma hosszas szenvedés után 62 éves korában elhunyt. Előkel és kiterjedt rokonság gyászolja.

— Uj gyógytár tulajdons. Fábri Béla tőkereterebi gyógyszertárát Barotffy Jenő okleveles gyógyszerész kibérelte.

— Árdáglítás, ami nem árdáglítás. A kolozsvári itélőtábla érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott. Egy konkrét esetről kifolyólag kimondotta, hogy a borral való üzérkedés nem ütközik az árdáglításról szóló törvény rendelkezésibe és így azt büntetni nem lehet. A döntés megköszölni a bor nem közszükségleti cikk és a létfontartáshoz nem ekvetlenül szükséges.

— Az állami vendéglőkben nem adnak kenyert. Az Országos Közélelmiszeri Hivatal új intézkedései alapján a varuti vendéglőkben az ételhez nem szabad kenyert adni. A rendelet indokolása szerint az utas va ahol be van jelentve ellátásra s így e kenyéradagját, ha utközben is kenyérhez jutna, kétszer kapná meg. Monéifolya kenyert kenyérjegy ellenében is tilos kiszélgatni. Aki tehát utra indul, jól teszi, ha kenyert vissz magával.

— Bevonják a tisztfilléreseket le. Illetékes helyen kijelentették, hogy legközelebbi rendelet jelenik meg, amely kizárólag teszi a tisztfilléreseket beszelelgatást. Az új tisztfilléreseket szintén vasból lesznek, mint a huszfilléreseket s már forgalomba hozatára készen állnak a pénzverő műhelyekben. A Károly király aróképpel ellátott új ezüstpénzek csak az felé kerülhetnek, forgalomba.

— Naponta hatvan waggon gabona érkezik Romániából. Asz első uszályszállítás néhány nappal eselőtt érkezett Bözbe román gabonával. A gabont már átadták a malmeknek feldolgozásra. A „Neue Freie Presse” közlése szerint naponta hatvan waggon gabona fog érkezni Romániából.

— Iskolai tanulók a cserebogár irtásánál. A földmívelésügyi miniszter leiratot intézett Dókus Gyula alispánhoz, akit értesít a kártékony rovarok, de különösen a cserebogarak irtásánál az elemi és ismételő iskolai növendékek is igénybe vehetők, természetesen úgy, hogy e munkák által tanulmányaikban ne hátráttassanak.

— Szabad az utazás Erdélybe. A bellügyminiszter taviratilag közölte az érdekeltektől, hogy Brassó, Fogar s Szeben vármegyék továbbá Hunyad vármegyének petrószói, puji, hatszei és szászvárosi járásai, Krassószörny megyének pedig karánsebei, teregorai, orsovai, borzovioi és uj mo dovai járásai a belső hadműveletek területéből kivételtek és külső hadterületek osztattak be. Eszerint ezekre a helyekre az utasúshoz elégséges a rendőrhatalóság által kiállított igazolvány.

— Maximalták a tej árát. A hivatalos lap kormányrendeletet közöli a tej árának maximalásáról, mely szerint a tej ára literenként kis és nagy községekben az árusító és fogyasztó között 56 fillér, rendezett tanácsú városokban 58 fillér, törvényhatóság joggal felruházott városokban 62 fillér, Budapestben 72 fillér,

— Rekvirálják a szénát. A honvédelmi miniszter értesítette a városi hatóságot, hogy a katonaságnak jogában áll azokat a szalma és szénakészleteket rekvirálni, amelyek a gazdák házi szükségletét meghaladják és amelyek azok önként nem ajánlottak fel. Saját szükségletére a gasda minden nagy állat után május hó 15-ig terjedő eg napi 8 kiló szénát, kis állat után 5 kilót tarthat meg; szalmát pedig július 1-ig számítva naponként 6 kilót. Aki az ezen felüli mennyiséget önként felajánlja, a szénaméiervászájéért 17 koronát kap, akit azonban rekvirálják, annak csupán 9 koronát térít meg a katonaság méterméssánsként.

— Senki ne csináltasson új ruhát és cipőt. Sándor János bellügyminiszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben felszólítja a hatóságokat, hogy a lakosságot szoriták takarékosságra a bőr- és szövetyanyag felhasználása tekintetében. A harmadik évre tartó háború — mondja a rendelet — egy felőli a munkászekek akázezeit vonja el a nyers anyagok feldolgozásától, másfelől pedig tetemesen megövelni a különböző anyagok fogyasztását, amelyekből behozatalunk alig van. E kétfős nehézség teszi szükségessé, hogy az olyan anyagok, amiket a hadsereg nem nélkülözhet, elsősorban a véderő számára tartassanak fenn, az itthon maradt lakosság pedig igyekezzék az illető anyagokat megfelelővel pótolni. A törvényhatóságoknak kövelesége ilyen akóit indítani és az akói szögálatába állítani tisztviselőket, akik a háború nyomán támadt különböző feladatok megoldatások érdekében eddig is odaadón és sikerrel működtek köze. Vegyék a tisztviselők kipróbált kezükbe az ügyet és igyekezzenek huztudomással tenni, hogy mindenki házfára köveleséget teljesít, ha a hadsereg részére szükséges bőr- és szövetyanyagok haszjátát mellézi. A magyar közönség pedig, amely a nehéz időkben nélkülözéstől sem riad vissza, lemond a hadsereg javára olyanokról, amit más anyaggal, vagy a már használt anyag helyreállításával pótolni lehet.

Pneumatika-Ballint

a legtekéletesebb gumpipótló abroncs

a minisztériumok, a szék. főv. államrendőrség, a m. kir. postajárművek, a székesúvárosi gáz- és elektromosművek, a városi villanyos vasutak, az osztr. államvasutak, nagyobb gyárak, vállalatok, gézmalmok, magánosok stb. stb., több mint 250 autói felszerelés és legtekéletesen használatban.

Prospektussal és árajánlattal díjmentesen szolgát

Pneumatika-Ballint autó-abroncsgyár

Budapest, VIII., Óriás-u. 10.

Kerületi képviselőket keresünk.

Egy jó házból való fiu

tanulónak

:-: könyvnyomdánkban :-:

fizetéssel felvétetik.

Elsőrangú halcsontos és halcsont nélküli

F Ü Z Ö K

legujabb facon szerint, valamint különféle
haskötők, hátegyenesítő, melltartók stb.

== mérték szerint készülnek ==

LORBER SAROLTA
fűzőtermében Sátoraljauhely, Kazinczy-utca 6. sz.

Saját készítményű kész fűzőkből nagy raktár.

Javítások és tisztítások pontosan készülnek.

A földmivélsügyi miniszterium által
körlevélben „Raffia“ helyett ajánlott

Szőlőkötözőfonal

100%-os natron celluloseből, elismerten
megbízható minőségben, bármily mennyi-
ségben legjutányosabban megrendelhető

Salgó és László cégnél

Budapest, V., Nádor-utca 20.

Mechanikai szövőde. Zsák-,
ponyva- és impregnálógyár.

Gyár Übúdán. Telefon: 160-82. és 163-16.
SÜRÖNYCZIM: MAXALGÓ BUDAPEST.

„FOTÓ”
FENYKÉPÉSZETI
SZAKÜZLET BUDAPEST
RÁKÓCZI-UT 80.
NAGYBAN - KICSINYBEN.

Kérjen időszaki értesítőt!
Amatőr munkát szakszerűen végez!

Jótállás a biztos eredményért.

Törvényesen
véde.

Reitter Oszkár
nagybecskereki ny. főkapitány és
fajbaromfi-tenyésztőnek
nagyszerű találmánya a

„PATKÁNIN”
patkányirtó-szer, (nem mérge) mely
emberre és háziállatokra nem ártalmas
sőtöl minden 1 doboz ára 3 K,
más irtószert. — Minden dobozhoz
mely elegendő körülbelül 60 patkány
kiirtásához. — Minden dobozhoz
használati utasítás van mellékelve.
Ismerető prospektust, melyben le van
írva, hogy különféle nagyságu gazda-
ságban hány adag használandó, —
kéreáre ingyen küldi a PATKÁNIN
gyár egyedüli elárúsítója, a Torontáli
Agrárbank Részvénytársaság Nagy-
becskereken.

Eladó ház.

Jókay-utca 39. szám alatti
magányos ház, amely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba,
konyha, éleáskamara, pincze,
nagy gyümölcsös kert és egyéb
mellék helyiségekből e l a d ó.

Bőv. felvilágosítsd ugyanott.

Menyasszonyi kelengye

bevásárlásnál ajánljuk

Szegő Sándor

ruhaáruháznak nagy fehérnemű osz-
tályát. Elsőrangú áruk, olcsó árak.

Landesmann M. és Társa

≡ könyvnyomdája és papirkereskedése ≡
SÁTORALJAUHELY, KAZINCZY-UTCA 5. SZ.

**Levélpapírok, számlák, fal-
ragaszok, meghívók, név-
jegyek és egyéb nyomdai
munkák a legpontosabban és
jutányos árban készíttetnek**

„Felsőmagyarországi Hirlap” kiadóhivatala.

TELEFONSZÁM 10 Hirdetések jutányos árban felvétetnek TELEFONSZÁM 10